Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Ottende Afdeling)

25. oktober 2012*

»Landbrug — forordning (EF) nr. 1698/2005 og nr. 1974/2006 — etableringsstøtte til unge landbrugere — betingelser for tildeling — etablering på en landbrugsbedrift for første gang som driftsleder — betingelserne for anvendelse, når etableringen finder sted ved hjælp af en juridisk person«

I sag C-592/11,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Korkein hallinto-oikeus (Finland) ved afgørelse af 23. november 2011, indgået til Domstolen den 25. november 2011, i sagen:

Anssi Ketelä,

har

DOMSTOLEN (Ottende Afdeling)

sammensat af dommerne L. Bay Larsen, som fungerende formand for Ottende Afdeling, C. Toader og A. Prechal (refererende dommer),

generaladvokat: P. Cruz Villalón

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

— den finske regering ved M. Pere, som befuldmægtiget

— den tjekkiske regering ved M. Smolek og S. Šindelková, som befuldmægtigede

— Europa-Kommissionen ved E. Paasivirta og G. von Rintelen, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

* Processprog: finsk.

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 22, stk. 1, litra a), i Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 af 20. september 2005 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) (EUT L 277, s. 1), og artikel 13, stk. 4 og 6, i Kommissionens forordning (EF) nr. 1974/2006 af 15. december 2006 om gennemførelsesbestemmelser til forordning (EF) nr. 1698/2005 (EUT L 368, s. 15).

2 Anmodningen er blevet fremsat i forbindelse med en sag anlagt af Anssi Ketelä til prøvelse af en beslutning, der indstillede betalingen af en etableringsstøtte, som Anssi Ketelä tidligere havde fået tildelt.

Retsforskrifter

EU-retten

Forordning nr. 1698/2005

3 Følgende fremgår af 11., 13., 14., 16., 17. og 61. betragtning til forordning nr. 1698/2005:

»(11) For at opnå en bæredygtig udvikling af landdistrikterne er det nødvendigt at fokusere på et begrænset antal centrale mål på fællesskabsplan for landbrugets og skovbrugets konkurrenceevne, arealforvaltning og miljø, livskvalitet og diversificering af aktiviteterne i disse områder, under hensyntagen til de forskellige forhold, lige fra afsides beliggende landdistrikter, der er ramt af affolkning og nedgang, til landdistrikter omkring byer, der er under stadig større pres fra byområder.

[...]

(13) For at nå målet om forbedring af landbrugets og skovbrugets konkurrenceevne er det vigtigt, at der udformes klare udviklingsstrategier, som tager sigte på at forøge og tilpasse det menneskelige potentiale, det fysiske potentiale og landbrugsproduktionens kvalitet.

(14) Hvad angår det menneskelige potentiale er der behov for et sæt foranstaltninger for uddannelse, information og formidling af viden, etablering af unge landbrugere, førtidspensionering af landbrugere og arbejdstagere i landbruget, landbrugeres og skovbrugeres anvendelse af og oprettelse af drifts-, vikar- og rådgivningstjenester for landbrugere samt rådgivningstjenester for skovbrugere.

[...]

(16) Særlig støtte til unge landbrugere kan både gøre det lettere for dem at etablere sig og at foretage en strukturtilpasning af deres bedrifter efter etableringen. Etableringsforanstaltningen bør gøres betinget af, at der opstilles en forretningsplan, der med tiden kan tjene som et instrument til udvikling af den nye landbrugsbedrifts aktiviteter.

(17) Førtidspensionering fra landbruget bør tage sigte på en væsentlig strukturændring af den overdragne bedrift, enten gennem foranstaltningen for unge landbrugere, der etablerer sig i henhold til foranstaltningens krav, eller gennem overdragelse af bedriften med henblik på udvidelse, under hensyntagen til erfaringerne fra gennemførelsen af tidligere fællesskabsordninger på dette område.

[...]

(61) I overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet, men med forbehold af visse undtagelser, bør der foreligge nationale regler for, hvilke udgifter der er støtteberettigede.«

4 Med overskriften »Anvendelsesområde« bestemmer artikel 1 i forordning nr. 1698/2005:

»Ved denne forordning:

1) fastsættes der almindelige bestemmelser for Fællesskabets støtte til udvikling af landdistrikterne finansieret gennem ELFUL [...]

2) fastlægges de mål, som politikken for landdistriktudvikling skal medvirke til at opfylde

[...]

4) defineres de højt prioriterede mål for og foranstaltninger til udvikling af landdistrikterne

[...]«

5 Forordningens artikel 2, litra c) og d), indeholder følgende definitioner:

»c) »akse«: en sammenhængende gruppe foranstaltninger med specifikke mål, der direkte følger af deres gennemførelse og bidrager til et eller flere af målene i artikel 4

d) »foranstaltning«: et sæt operationer, der bidrager til gennemførelsen af en akse som omhandlet i artikel 4, stk. 2«.

6 Det bestemmes i forordningens artikel 4, stk. 1:

»Støtten til udvikling af landdistrikterne skal bidrage til at opfylde følgende mål:

a) forbedring af landbrugets og skovbrugets konkurrenceevne gennem støtte til omstrukturering, udvikling og innovation

[...]«

7 Artikel 15 i forordning nr. 1698/2005 bestemmer, at ELFUL's indsats i medlemsstaterne foregår via landdistriktudviklingsprogrammer.

8 Det bestemmes i artikel 16, litra c), i forordning nr. 1698/2005:

»Hvert landdistriktudviklingsprogram skal indeholde følgende:

[...]

c) oplysninger om de akser og de foranstaltninger, der foreslås for hver enkelt akse, og en beskrivelse af dem [...]

[...]«

9 I afdeling 1 med overskriften »Akse 1 Forbedring af landbrugets og skovbrugets konkurrenceevne« i kapitel I i afsnit IV i forordning nr. 1698/2005 bestemmer forordningens artikel 20, litra a):

»Støtte til at forbedre landbrugets og skovbrugets konkurrenceevne skal vedrøre:

a) foranstaltninger, der har til formål at fremme viden og forbedre det menneskelige potentiale gennem:

[...]

ii) etablering af unge landbrugere

iii) førtidspensionering af landbrugere [...]

[...]«

10 Artikel 22, stk. 1, i forordning nr. 1698/2005 har følgende ordlyd:

»Støtte i henhold til artikel 20, litra a), nr. ii), ydes til personer, der:

a) er under 40 år gamle og etablerer sig på en landbrugsbedrift for første gang som driftsleder

b) har tilstrækkelige faglige kvalifikationer og faglig kompetence

c) forelægger en forretningsplan for udviklingen af deres landbrugsaktiviteter.«

11 Med overskriften »Førtidspensionering« bestemmer forordningens artikel 23:

»1. Støtte i henhold til artikel 20, litra a), nr. iii), ydes til:

a) landbrugere, der beslutter at ophøre med at drive landbrug for at overdrage bedriften til andre landbrugere

[...]

3. En overtager skal:

a) efterfølge overdrageren ved at etablere sig som fastsat i artikel 22 eller

b) være en landbruger på under 50 år eller en privatretlig juridisk person og overtage den landbrugsbedrift, som overdrageren har frigjort, for at udvide landbrugsbedriften.

[...]«

12 Forordningens artikel 71, stk. 3, har følgende ordlyd:

»Reglerne for udgifters støtteberettigelse fastsættes på nationalt plan med forbehold for de særlige betingelser, der i denne forordning er fastsat for visse foranstaltninger for landdistriktudvikling.

[...]«

Forordning nr. 1974/2006

13 Følgende fremgår af ottende betragtning til forordning nr. 1974/2006:

»Forordning (EF) nr. 1698/2005 fastsætter betingelser for støtte til unge landbrugere. Det bør fastlægges, hvornår disse betingelser skal være opfyldt, og herunder hvor lang en frist medlemsstaterne kan indrømme visse støttemodtagere for opfyldelse af kravene til faglige kvalifikationer og faglig kompetence. Da støtte til unge landbrugere er betinget af, at disse forelægger en forretningsplan, bør der fastsættes nærmere regler for forretningsplanen og for de unge landbrugeres overholdelse af dispositionerne deri.«

14 Det bestemmes i artikel 13, stk. 4 og 6, i forordning nr. 1974/2006:

»4. Den enkelte beslutning om støtte til etablering af unge landbrugere skal træffes senest 18 måneder efter etableringen som defineret i de gældende bestemmelser i medlemsstaten. [...]

[...]

6. Der kan fastsættes særlige betingelser, når det drejer sig om en ung landbruger, der ikke etablerer sig som eneste driftsleder på bedriften. Disse betingelser skal svare til dem, der kræves opfyldt, når en ung landbruger etablerer sig som eneste driftsleder.«

15 Punkt 5 i bilag II, litra A, til forordning nr. 1974/2006, der som fastsat i artikel 16, litra c), i forordning nr. 1698/2005 opregner de oplysninger, der skal anføres i landdistriktudviklingsprogrammerne, indeholder bl.a. følgende punkter:

»5.3.Oplysninger om akser og foranstaltninger

[...]

5.3.1.1.2. Etablering af unge landmænd

— den definition på »etablering«, der anvendes af medlemsstaten/regionen.

[...]«

Finsk ret

Lov om strukturstøtte

16 § 3, stk. 1, i Laki maatalouden rakennetuista (1476/2007) (lov om strukturstøtte til landbruget (1476/2007) (herefter »lov om strukturstøtte«)) bestemmer, at loven finder anvendelse på tildeling, betaling, tilsyn, kontrol og refusion af støtte, der medfinansieres af Den Europæiske Union, for så vidt som ikke andet følger af EU-forskrifterne.

17 Med overskriften »Etableringsstøtte til unge landbrugere« bestemmer § 6 i lov om strukturstøtte bl.a.:

»Der kan ydes etableringsstøtte til en landbruger, som ved ansøgningens indgivelse ikke er fyldt 40 år, og som første gang etablerer sig på en landbrugsbedrift som erhvervsdrivende (ung landbruger). Hvis ansøgeren er en juridisk person, skal kontrollen udøves af en eller flere fysiske personer, der opfylder de ovennævnte betingelser.

[...]

En bekendtgørelse fra statsrådet præciserer inden for de i EU-lovgivningen fastsatte grænser den virksomhed, der kan være genstand for etableringsstøtte, betingelsen vedrørende kontrollen samt støtteformer og -lofter [...]«

18 Med overskriften »Betingelser vedrørende støttemodtageren« bestemmer lovens § 8 navnlig:

»[...]

Støttens tildeling er betinget af, at ansøgeren har tilstrækkelige faglige kompetencer med hensyn til den virksomhed, der kan være støtteberettiget. Det kræves desuden, at den virksomhedsaktivitet, der er genstand for støtten, er af væsentlig betydning for ansøgerens indtægter. Udgangspunktet for bedømmelsen af dette spørgsmål er identificeringen af den andel, som indtægterne vedrørende virksomhedsaktiviteten udgør i ansøgerens samlede årlige indkomster.

[...]

Kravene vedrørende ansøgerens faglige kompetence, indkomst og kontrol fastsættes ved bekendtgørelse fra statsrådet.«

Bekendtgørelsen om etableringsstøtte

19 Med overskriften »Betingelser vedrørende støttemodtageren« indeholder kapitel 2 i statsrådets valtioneuvoston asetus maatalouden investointituesta ja nuoren viljelijän aloitustuesta (299/2008) (bekendtgørelse om investeringsstøtte til landbrugere og etableringsstøtte til unge landbrugere (299/2008) (herefter »bekendtgørelsen om etableringsstøtte«)) § 3 med overskriften »Kontrollen inden for virksomheden«, der bl.a. fastsætter, at »en person skal anses for at kontrollere et aktieselskab, hvis han kontrollerer over halvdelen af aktierne, og hvis disse aktier repræsenterer over halvdelen af stemmerne. Kontrollen kan også følge af aktier, der indehaves af flere personer og antallet af tilsvarende stemmer.«

20 Under kapitel 4 med overskriften »Etableringsstøtte til unge landbrugere« bestemmer § 16 i den nævnte bekendtgørelse med overskriften »Den støttemodtagende fysiske person« bl.a., at:

»Der kan ydes etableringsstøtte til en fysisk person, der har påbegyndt en landbrugsmæssig virksomhed som erhvervsdrivende. Der kan også ydes etableringsstøtte til en fysisk person, der erhverver kontrollen over et selskab og som selskabsdeltager eller selskabsmedlem påbegynder en landbrugsvirksomhed.«

21 § 18 i bekendtgørelsen om etableringsstøtte bestemmer, at etableringen på en landbrugsbedrift anses for at være gennemført, når ansøgeren på grundlag af en overdragelsesaftale eller en skriftlig forpagtningskontrakt er kommet i besiddelse af en sådan bedrift eller en del af en sådan bedrift, som har givet ham en fortjeneste på mindst 10 000 EUR om året. Etableringstidspunktet bestemmes af det tidspunkt, hvor ansøgeren underskriver overdragelsesdokumentet eller forpagtningskontrakten og herved indtræder i besiddelsen.

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

22 Anssi Ketelä fungerede fra den 1. januar 2004 til den 29. marts 2007 som administrerende direktør for selskabet Louhikon Sikako Oy (herefter »Louhikon Sikako«), som han desuden ejede 30% af aktierne af, idet de øvrige 70% tilhørte en anden aktionær. Selskabet havde bl.a. svineavl som formål.

23 I denne periode androg Anssi Keteläs andel af selskabets gennemsnitlige fortjeneste på grundlag af hans selskabsandel over 10 000 EUR.

24 Anssi Ketelä solgte den 25. februar 2008 sine aktier til den anden selskabsdeltager.

25 Anssi Ketelä søgte den 30. december 2008 om etableringsstøtte til unge landbrugere ved tilbagekøbet af familielandbrugsbedriften. Støtten blev ved afgørelse af 24. februar 2009 bevilget af Etelä-Pohjanmaan työ- ja elinkeinokeskus (center for økonomisk udvikling og beskæftigelse i det sydlige Østerbotten). Ved en kontrol besluttede dette organ den 12. juni 2009 imidlertid at indstille udbetalingen af støtten med den begrundelse, at idet han allerede havde etableret sig som landbruger som aktionær i Louhikon Sikako, var Anssi Ketelä ikke længere berettiget til etableringsstøtte.

26 Anssi Ketelä fik ikke medhold i sin klage over denne afgørelse ved maaseutuelinkeinojen valituslautakuntas (ankenævnet for landbrugsvirksomhed) afgørelse af 17. december 2009. Denne retsinstans understregede bl.a., at Anssi Ketelä som aktionær og administrerende direktør for Louhikon Sikako havde haft ansvaret for sidstnævntes drift, og at selskabet havde opnået det i bekendtgørelsen om etableringsstøtte fastsatte indtægtsniveau.

27 Til støtte for den sag, som han anlagde til prøvelse af disse to afgørelser ved Korkein hallinto-oikeus (højeste forvaltningsdomstol), har Anssi Ketelä gjort gældende, at han er berettiget til den pågældende støtte, og at de nævnte afgørelser har fastsat etableringstidspunktet ukorrekt, eftersom hverken erhvervelsen af en minoritetsandel i Louhikon Sikako eller hans egenskab af administrerende direktør var tilstrækkelig til at gøre det muligt at opnå en sådan støtte, eftersom den berørte ikke er i besiddelse af kontrol eller kan pålægges det ansvar, der er karakteristisk for en »driftsleder«.

28 Etelä-Pohjanmaan työ- ja elinkeinokeskus har gjort gældende, at EU-retten, især artikel 13, stk. 4, i forordning nr. 1974/2006, giver national ret mulighed for at præcisere de kriterier, hvorefter den, der etablerer sig på en landbrugsbedrift, anses for at »etablere sig« på en landbrugsbedrift for første gang.

29 Korkein hallinto-oikeus er af den opfattelse, at den sag, der er forelagt den, rejser spørgsmålet om, hvorvidt sagsøgeren i hovedsagen på grundlag af hans virksomhed i Louhikon Sikako kan anses for at være en fysisk person, der allerede har etableret sig som landbrugsdriftsleder.

30 Ifølge nævnte ret må det i denne henseende anerkendes, at landbrugsvirksomhed, der udøves af en fysisk person i form af et selskab, kan give ret til etableringsstøtte. Idet den bemærkede, at begrebet »driftsleder« i artikel 22, stk. 1, litra a), i forordning nr. 1698/2005 ikke er defineret i den nævnte forordning, har den forelæggende ret imidlertid rejst spørgsmålet om, hvilke kriterier en sådan egenskab kan fastslås i lyset af. Retten rejser ligeledes spørgsmålet om, hvorvidt medlemsstaterne har en eventuel skønsmargen for at præcisere sådanne kriterier.

31 Den forelæggende ret er i øvrigt i tvivl om, hvorvidt et afslag på at tilkende etableringsstøtte, baseret på eksistensen af en tidligere virksomhed, kræver, at ansøgeren principielt ville have været berettiget til en sådan støtte på grundlag af den nævnte virksomhed.

32 Under disse omstændigheder har Korkein hallinto-oikeus besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Hvorledes skal artikel 22, stk. 1, litra a), i forordning [nr. 1698/2005] (»etablerer sig på en landbrugsbedrift for første gang som driftsleder«) og artikel 13, stk. 4 og 6, i forordning [nr. 1974/2006] fortolkes, når landbrugsvirksomheden er en del af et selskabs virksomhed? Når det efterprøves, om nogen har etableret sig på en landbrugsbedrift for første gang som driftsleder, skal der da ved bedømmelsen af den pågældendes tidligere virksomhed tages hensyn til, at han på grund af sin deltagelse i et selskab havde en bestemmende indflydelse på selskabet, eller til størrelsen af hans fortjeneste fra landbrugsvirksomheden eller til, om hans virksomhed i selskabet kan konkretiseres som ledelse af en funktionel og økonomisk selvstændig produktionsenhed? Eller

skal spørgsmålet om egenskab af driftsleder bedømmes som et hele under hensyntagen til de ovenfor nævnte omstændigheder sammen med den pågældendes stilling i selskabet og det spørgsmål, om han faktisk bærer virksomhedsrisikoen?

2) Skal begrebet driftsleder fortolkes på samme måde ved bedømmelsen af spørgsmålet om, hvilken betydning en tidligere virksomhed har for tilkendelse af støtte til en anden virksomhed, både med hensyn til den tidligere virksomhed og den virksomhed, som der søges om støtte til? Forudsætter et afslag på etableringsstøtte til unge landbrugere, jf. rådsforordningens artikel 22, på grund af en tidligere udøvet virksomhed, at denne tidligere virksomhed efter de gældende regler principielt ville have været støtteberettiget?

3) Skal […] artikel 13, stk. 4, [i forordning nr. 1974/2006] fortolkes således, at de i spørgsmål 1 nævnte kriterier, hvorefter den, der etablerer sig på en landbrugsbedrift, anses for driftsleder, kan præciseres eller defineres nærmere i national ret, eller indeholder denne artikel kun hjemmel til at definere etableringstidspunktet?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første og det tredje spørgsmål

33 Med det første og det tredje spørgsmål, som behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt for det første oplyst, om artikel 22, stk. 1, litra a), i forordning nr. 1698/2005 og artikel 13, stk. 4 og 6, i forordning nr. 1974/2006 skal fortolkes således, at der deraf følger visse kriterier med henblik på at antage, at en person etablerer sig på en landbrugsbedrift for første gang som driftsleder som omhandlet i den førstnævnte af disse bestemmelser, når den berørte etablerer sig ved hjælp af et aktieselskab. Retten overvejer navnlig, om sådanne kriterier kan bero på denne persons kontrol med selskabet i sin egenskab af aktionær heri, størrelsen af hans fortjeneste fra landbrugsvirksomheden, den omstændighed, at hans virksomhed i selskabet kan konkretiseres som en funktionel og økonomisk selvstændig produktionsenhed, den pågældendes stilling i selskabet eller den omstændighed, at han bærer virksomhedsrisikoen. For det andet ønsker den forelæggende ret oplyst, om EU-retten, især artikel 13, stk. 4, i forordning nr. 1974/2006, skal fortolkes således, at medlemsstaterne fortsat har ret til at præcisere sådanne kriterier i national ret og i givet fald i hvilket omfang.

34 Med henblik på besvarelsen af disse spørgsmål bemærkes indledningsvis, at det ifølge fast praksis følger af såvel kravene om en ensartet anvendelse af EU-retten som af lighedsprincippet, at en bestemmelse i EU-retten, som ikke indeholder nogen udtrykkelig henvisning til medlemsstaternes ret med henblik på at fastlægge dens betydning og rækkevidde, normalt skal undergives en selvstændig og ensartet fortolkning i hele Den Europæiske Union (jf. bl.a. dom af 21.12.2011, forenede sager C-424/10 og C-425/10, Ziolkowski, Sml. I, s. 14035, præmis 32 og den deri nævnte retspraksis).

35 Det bemærkes i øvrigt, at selv om forordningers karakter og funktion i EU-rettens retskildesystem betyder, at deres bestemmelser i almindelighed har umiddelbar virkning i de nationale retsordener, uden at det er nødvendigt for de nationale myndigheder at træffe gennemførelsesforanstaltninger, kan visse forordningsbestemmelser dog – for at kunne blive gennemført – kræve, at der vedtages gennemførelsesforanstaltninger af medlemsstaterne (jf. bl.a. dom af 21.12.2011, sag C-316/10, Danske Svineproducenter, Sml. I, s. 13721, præmis 39 og 40 og den deri nævnte retspraksis).

36 Det følger i denne forbindelse af fast retspraksis, at medlemsstaterne kan træffe gennemførelsesforanstaltninger til en forordning, hvis de ikke hindrer dens direkte anvendelighed, hvis de ikke skjuler dens fællesskabsretlige karakter, og hvis de præciserer udøvelsen af det skøn, der er tildelt dem ved den pågældende forordning, alt sammen inden for grænserne af forordningens bestemmelser (Danske Svineproducenter-dommen, præmis 41 og den deri nævnte retspraksis).

37 Det er under henvisning til de relevante bestemmelser i den pågældende forordning, fortolket i lyset af forordningens formål, at det skal afgøres, om disse bestemmelser forbyder, pålægger eller tillader medlemsstaterne at vedtage visse gennemførelsesforanstaltninger og særligt i sidstnævnte tilfælde, om den pågældende foranstaltning falder inden for rammerne af det skøn, som er tildelt medlemsstaterne (Danske Svineproducenter-dommen, præmis 43).

38 På baggrund af disse indledende betragtninger skal det for det første bemærkes, at det fremgår af 61. betragtning til og artikel 71, stk. 3, i forordning nr. 1698/2005, at selv om reglerne for udgifters støtteberettigelse fastsættes på nationalt plan, gælder dette kun med forbehold for særlige betingelser, der i den nævnte forordning er fastsat for visse foranstaltninger for landdistriktudvikling.

39 Etableringsstøtte til unge landbrugere repræsenterer en sådan foranstaltning, og betingelsen om støtteberettigelsen for at etablere sig på en landbrugsbedrift for første gang som driftsleder, der er fastsat ved artikel 22, stk. 1, litra a), i forordning nr. 1698/2005, udgør en særlig betingelse for denne foranstaltning. Der skal således ved fastlæggelsen af denne bestemmelses rækkevidde først og fremmest henses til ordlyden af den nævnte bestemmelse, der i givet fald skal fortolkes i lyset af den sammenhæng, hvori den indgår, og forordning nr. 1698/2005's formål.

40 Hvad angår de formål, der forfølges, fremgår det af 11., 13., 14. og 16. betragtning til forordningen og dens artikel 1, stk. 2, artikel 4, stk. 1, og artikel 20, litra a), at forordningen ved hjælp af den omhandlede støtte har til formål at gøre det lettere for unge landbrugere at etablere sig og efter etableringen foretage en strukturtilpasning af bedriften – dette med henblik på at forbedre det menneskelige potentiale og forbedre landbrugets og skovbrugets konkurrenceevne samt derved bidrage til at opnå en bæredygtig udvikling af landdistrikterne. Samtidig er ydelsen af en sådan etableringsstøtte som fastsat i artikel 23, stk. 3, litra a), i forordning nr. 1698/2005 i nogle tilfælde en forudsætning for støtten til førtidspensionering, som landbrugere, der beslutter at ophøre med at drive landbrug for at overdrage bedriften, kan være berettiget til. Disse to støtteforanstaltninger, der er omfattet af den samme akse, hvilket begreb i artikel 2, litra c), i forordning nr. 1698/2005 er defineret som en sammenhængende gruppe foranstaltninger med specifikke mål, der bidrager til et eller flere af målene i direktivets artikel 4, kan således, som det fremgår af 17. betragtning til samme forordning, tilsammen bidrage til strukturændringen af landbrugsbedrifter.

41 Det skal for det andet bemærkes – i lighed med det af den forelæggende ret og den finske og den tjekkiske regering anførte – at bestemmelserne i forordning nr. 1698/2005 ikke er til hinder for, at den af forordningens artikel 20, litra a), nr. ii), omfattede støtte kommer en fysisk person, der ved hjælp af en juridisk person etablerer sig som landbruger, til gode.

42 Det må nemlig konstateres, at ordlyden af artikel 22, stk. 1, litra a), i forordning nr. 1698/2005, som henviser til »personer[,] […] der etablerer sig på en landbrugsbedrift for første gang som driftsleder«, ikke foregriber den juridiske form – selskabsform eller ej – som en sådan bedrift har (jf. analogt dom af 15.10.1992, sag C-162/91, Tenuta il Bosco, Sml. I, s. 5279, præmis 12).

43 En udelukkelse af unge landbrugere, der etablerer sig på en landbrugsbedrift, fra kredsen af de mulige modtagere af etableringsstøtten alene under henvisning til, at disse med henblik herpå anvender en juridisk person, forekommer derimod ikke at være forenelig med formålene med forordning nr. 1698/2005, således som de er angivet i denne doms præmis 40, der ved hjælp af den omhandlede støtte tager sigte på at forbedre det menneskelige potentiale og foretage en strukturtilpasning af bedrifterne med henblik på at forbedre landbrugets konkurrenceevne og opnå en bæredygtig udvikling af landdistrikterne.

44 En sådan udelukkelse kan ligeledes tilsidesætte princippet om forbud mod forskelsbehandling i artikel 40, stk. 2, TEUF (jf. i denne retning dommen i sagen Tenuta il Bosco, præmis 16).

45 For det tredje skal det undersøges, om det, når en ung landbruger således anvender en juridisk person med henblik på sin etablering, har betydning for, at den pågældende støtte kan ydes, at den berørte har kontrollen i denne juridiske person, og i givet fald på hvilke betingelser dette krav er opfyldt.

46 Som det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, beror spørgsmålene fra Korkein hallinto-oikeus på den omstændighed, at sagsøgeren i hovedsagen i forbindelse med udøvelsen af sin tidligere erhvervsmæssige virksomhed for det første var administrerende direktør i Louhikon Sikako, for det andet ejede 30% af aktierne heri, idet de øvrige 70% tilhørte en anden aktionær.

47 Da de nævnte spørgsmål angår de kriterier, ud fra hvilke det kan antages, at en ung landbruger etablerer sig som »driftsleder« som omhandlet i artikel 22, stk. 1, litra a), i forordning nr. 1698/2005, skal det indledningsvis bemærkes, at denne forordning hverken definerer det nævnte begreb eller indeholder udtrykkelige angivelser med henblik på at præcisere begrebet.

48 Med hensyn til forordning nr. 1974/2006 må det konstateres, at selv om den bl.a., således som det fremgår af ottende betragtning hertil, lægger vægt på at præcisere visse betingelser, som finder anvendelse på støtte til unge landbrugere, indeholder forordningen hverken oplysninger om den materielle betydning af »driftsleder« eller henviser til national ret med henblik på at fastsætte denne.

49 Forordningens artikel 13, stk. 4, første punktum, som den forelæggende ret henviser til i første og tredje spørgsmål, har således til formål at fastsætte en maksimalfrist, inden for hvilken den enkelte beslutning om etableringsstøtte skal træffes, og indskrænker sig i den henseende til at angive, at den nævnte beslutning skal træffes senest 18 måneder efter »etableringen« som defineret i de gældende bestemmelser i medlemsstaten, uden til gengæld at henvise til begrebet »driftsleder«. Under disse omstændigheder kan hverken denne bestemmelse eller første led i punkt 5.3.1.1.2 i bilag II, litra A, til forordningen, fortolkes som værende forbundet med sidstnævnte begreb.

50 Hvad angår forordningens artikel 13, stk. 6, som den forelæggende ret ligeledes henviser til i første spørgsmål, præciserer bestemmelsen kun, at etableringsstøtte ligeledes kan ydes, når en ung landbruger ikke etablerer sig som eneste driftsleder på bedriften, ved i denne forbindelse at kræve, at de særlige betingelser, der i så fald fastsættes, svarer til dem, der kræves opfyldt, når en ung landbruger etablerer sig som eneste driftsleder.

51 Henset til det ovenstående skal det bemærkes, at fastlæggelsen af betydningen og rækkevidden af udtryk, som ikke er defineret i EU-retten, i henhold til fast retspraksis skal ske efter deres normale betydning i sædvanlig sprogbrug, idet der tages hensyn til den generelle sammenhæng, hvori de anvendes, og de mål, der forfølges med den lovgivning, som de udgør en del af (jf. i denne retning bl.a. dom af 22.12.2008, sag C-549/07, Wallentin-Hermann, Sml. I, s. 11061, præmis 17, og Ziolkowski-dommen, præmis 34).

52 Hvad angår det ordvalg, der er anvendt, må det i den forbindelse bemærkes, at et udtryk som »driftsleder« kan variere under hensyn til de særlige formål med de pågældende EU-retlige regler (jf. analogt i forbindelse med begrebet »landbrugsbedrift« dom af 28.2.1978, sag 85/77, Azienda avicola Sant'Anna, Sml. s. 527, præmis 9).

53 Med henblik på at fastslå rækkevidden af det nævnte udtryk som omhandlet i artikel 22, stk. 1, litra a), i forordning nr. 1698/2005 skal det bemærkes, at de forskellige betingelser for etableringsstøtte, som nævnte artikel 22, stk. 1, opstiller, tilsammen bidrager til at nå de mål, som er angivet i denne doms præmis 40.

54 Kravet om, at støttemodtageren har tilstrækkelige faglige kvalifikationer og faglig kompetence, og kravet om, at han forelægger en forretningsplan, der er omhandlet henholdsvis i artikel 22, stk. 1, litra b) og c), i forordning nr. 1698/2005, kan begunstige det menneskelige potentiale og strukturtilpasningen af bedriften og derved bidrage til at forbedre landbrugets konkurrenceevne og den bæredygtige udvikling af landdistrikterne.

55 I denne sammenhæng skal betingelsen om, at den berørte etablerer sig som »driftsleder«, som den nævnte artikel 22, stk. 1, litra a), opstiller, i det væsentlige forstås som et krav om, at den samme, som har de nævnte faglige kvalifikationer og faglige kompetence, også har den faktiske og varige kontrol over såvel landbrugsbedriften som driften heraf, hvilket således garanterer effektiviteten og levedygtigheden af den udvikling, som den berørte skal iværksætte i forbindelse med den nævnte bedrift.

56 Selv om medlemsstaterne i en sådan sammenhæng fortsat detaljeret kan konkretisere de betingelser, under hvilke det kan fastslås, at en ansøger er »driftsleder«, med det sigte at styrke retssikkerheden ved at øge forudsigeligheden af det i artikel 22, stk. 1, litra a), i forordning nr. 1698/2005 således opstillede krav, forudsættes det, at sådanne betingelser ikke går ud over den ramme, som de har til formål at præcisere, og derfor under iagttagelse af denne bestemmelse og formålene med den pågældende forordning søger at sikre, at den nævnte ansøger har faktisk og varig kontrol over såvel landbrugsbedriften som driften heraf (jf. analogt dom af 14.10.2004, sag C-113/02, Kommissionen mod Nederlandene, Sml. I, s. 9707, præmis 19, og Danske Svineproducenter-dommen, præmis 49 og 51).

57 Det bemærkes i denne forbindelse, at det bl.a. fremgår af § 6 i lov om strukturstøtte og § 3 i bekendtgørelsen om etableringsstøtte, at når ansøgningen om støtte vedrører en virksomhed, der udøves under dække af en juridisk person, skal kontrollen udøves af en fysisk person, som ikke er fyldt 40 år, og som første gang etablerer sig på en landbrugsbedrift som driftsleder, og at en sådan kontrol bl.a. kræver, at den berørte kontrollerer over halvdelen af aktierne, og at de pågældende aktier repræsenterer over halvdelen af stemmerne.

58 Det er åbenbart, at sådanne betingelser ikke tilsidesætter de i denne doms præmis 56 omhandlede krav.

59 For så vidt angår hovedsagen skal det bemærkes, at Anssi Ketelä, da han overtog driften af Louhikon Sikako som administrerende direktør, kun ejede 30% af aktierne i dette selskab, mens de øvrige 70% tilhørte en tredjemand.

60 På grundlag af det ovenstående skal det følgelig fastslås, at den berørte under sådanne omstændigheder ikke kan betragtes som havende haft faktisk og varig kontrol over den pågældende bedrift og driften heraf, og således heller ikke kan anses for allerede at have etableret sig som »driftsleder« som omhandlet i artikel 22, stk. 1, litra a), i forordning nr. 1698/2005. Det følger ligeledes heraf, at den nævnte tidligere virksomhed ikke kan udgøre en hindring for den etableringsstøtte, der ansøges om i forbindelse med den berørtes overtagelse af familiebedriften.

61 Herefter, og uden at det er nødvendigt at undersøge de andre elementer i vurderingen, som den forelæggende ret henviser til i det første spørgsmål, skal første og tredje spørgsmål besvares med, at artikel 22, stk. 1, litra a), i forordning nr. 1698/2005 skal fortolkes således, at det krav, der opstilles i denne bestemmelse, om, at den pågældende person skal etablere sig på en landbrugsbedrift for første gang »som driftsleder«, indebærer, at den berørte, når han etablerer sig ved hjælp af et aktieselskab, har faktisk og varig kontrol over såvel landbrugsbedriften som driften heraf. Selv om medlemsstaterne fortsat detaljeret kan konkretisere de betingelser, under hvilke det kan fastslås, at en ansøger har en sådan stilling som driftsleder, forudsættes det, at sådanne betingelser ikke går ud over den ramme, som de har til formål at præcisere, og derfor under iagttagelse af formålene med forordning nr. 1698/2005 søger at sikre, at den nævnte ansøger har faktisk og varig kontrol over landbrugsbedriften og driften heraf. Nationale bestemmelser som de i hovedsagen omhandlede opfylder disse betingelser, for så vidt som de bestemmer, at når en ung landbruger etablerer sig ved

hjælp af et aktieselskab, er opnåelsen af støtten bl.a. betinget af, at landbrugeren har kontrollen i denne juridiske person, hvilket kræver, at han ejer over halvdelen af aktierne, og at disse aktier repræsenterer over halvdelen af stemmerne.

Det andet spørgsmål

62 Henset til konstateringerne i denne doms præmis 60 og besvarelsen af det første og det tredje spørgsmål er det ufornødent at besvare det andet spørgsmål.

Sagens omkostninger

63 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Ottende Afdeling) for ret:

Artikel 22, stk. 1, litra a), i Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 af 20. september 2005 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) skal fortolkes således, at det krav, der opstilles i denne bestemmelse, om, at den pågældende person skal etablere sig på en landbrugsbedrift for første gang »som driftsleder«, indebærer, at den berørte, når han etablerer sig ved hjælp af et aktieselskab, har faktisk og varig kontrol over såvel landbrugsbedriften som driften heraf.

Selv om medlemsstaterne fortsat detaljeret kan konkretisere de betingelser, under hvilke det kan fastslås, at en ansøger har en sådan stilling som driftsleder, forudsættes det, at sådanne betingelser ikke går ud over den ramme, som de har til formål at præcisere, og derfor under iagttagelse af formålene med forordning nr. 1698/2005 søger at sikre, at den nævnte ansøger har faktisk og varig kontrol over landbrugsbedriften og driften heraf. Nationale bestemmelser som de i hovedsagen omhandlede opfylder disse betingelser, for så vidt som de bestemmer, at når en ung landbruger etablerer sig ved hjælp af et aktieselskab, er opnåelsen af støtten bl.a. betinget af, at landbrugeren har kontrollen i denne juridiske person, hvilket kræver, at han ejer over halvdelen af aktierne, og at disse aktier repræsenterer over halvdelen af stemmerne.

Underskrifter